

LIBRIS

We know
books

MAURICE DRUON

REGII BLESTEMAȚI

*

Traducere din limba franceză
AURELIA ULICI și GABRIELA PETRILĂ

Maurice Druon (1918–2009) a fost membru al Academiei Franceze (din 1966) și al altor academii, printre acestea numărându-se și Academia Română (din 1996). În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, a fost membru în Rezistența franceză, al cărei imn l-a și compus împreună cu unchiul său, scriitorul Joseph Kessel. A fost ministru al culturii în 1973–1974 și deputat de Paris (1978–1981). În 1948 a primit Premiul Goncourt pentru romanul *Marile familii*. Romanele din seria *Regii blestemați* au fost adaptate pentru televiziunea franceză în 1972, apoi în 2005.

LITERA
București

CUPRINS

REGELE DE FIER

Prolog.....	9
PARTEA ÎNTÂI. Blestemul	11
I. Regina lipsită de iubire.....	13
II. Prizonierii din Templu.....	30
III. Nurorile regelui.....	43
IV. Catedrala Notre-Dame era albă.....	58
V. Margareta de Burgundia, regină a Navarrei	65
VI. Consiliul regelui.....	75
VII. Turnul iubirii.....	87
VIII. „Vă chem la judecata lui Dumnezeu...”	94
IX. Șuții de buzunare.....	102
PARTEA A DOUA. Prințesele adultere	109
I. Banca Tolomei.....	111
II. Pe drumul Londrei	124
III. Westminster.....	133
IV. Polița	139
V. Drumul spre Neauphle.....	152
VI. Drumul spre Clermont	162
VII. Așa tată, așa fată	168
VIII. Mahaut de Burgundia	177
IX. Sângele regal	185
X. Judecata.....	196

XI. Supliciuul.....	We know books	201
XII. Mesagerul de la asfințit.....		207

PARTEA A TREIA. Măna lui Dumnezeu.....		213
I. Strada Bourdonnais.....		215
II. Tribunalul umbrelor.....		223
III. Documentele unei domnii.....		231
IV. Vara regelui.....		237
V. Banul și puterea.....		242
VI. Tolomei câștigă.....		251
VII. Secretele lui Guccio.....		258
VIII. Întâlnirea de la Pont-Sainte-Maxence.....		265
IX. O umbră grea se lasă peste regat.....		274
Note istorice.....		282
Repertoriu biografic.....		292

REGINA SUGRUMATĂ

Prolog.....		329
PARTEA ÎNTÂI. Începuturile unei domnii.....		333
I. Château-Gaillard.....		335
II. Monseniorul Robert d'Artois.....		346
III. Ultima șansă de a fi regină.....		357
IV. Saint-Denis.....		368
V. Regele, unchii săi și destinele.....		378
VI. Lenjereasa Eudeline.....		387
PARTEA A DOUA. Lupii se sfâșie între ei.....		397
I. Ludovic Arțagosul ține primul său Consiliu.....		399
II. Enguerrand de Marigny.....		412
III. Palatul de Valois.....		422
IV. Piciorul Sfântului Ludovic.....		428

V. Doamnele de Ungaria, într-un castel din Neapole.....		438
VI. Vânătoarea de cardinali.....		451
VII. O chitanță în schimbul unui pontif.....		467
VIII. Scrisoarea disperării.....		476
PARTEA A TREIA. Primăvara crimelor.....		487
I. Foametea.....		489
II. Socotelile regatului.....		507
III. Între lombard și arhiepiscop.....		517
IV. Nerăbdarea de a fi văduv.....		524
V. Asasinii în închisoare.....		531
VI. Drumul spre Montfaucon.....		541
VII. Statuia doborâtă.....		551
Note istorice.....		559
Repertoriu biografic.....		567

OTRĂVURILE COROANEI

Prolog.....		605
PARTEA ÎNTÂI. Franța așteaptă o regină.....		607
I. Adio, Neapole.....		609
II. Furtuna.....		615
III. Hôtel-Dieu.....		621
IV. Semnele nenorocirii.....		628
V. Regele ridică flamura.....		634
VI. Oastea înămolită.....		640
VII. Licoarea magică.....		658
VIII. O nuntă la țară.....		668
PARTEA A DOUA. După Flandra, ținutul Artois...		681
I. Aliații.....		683
II. Jeanne, contesă de Poitiers.....		688

III. Al doilea cuplu al regatului.....	698
IV. Prietenia unei slujnice.....	707
V. Furculița și scăunelul pentru rugăciune.....	719
VI. Judecata.....	727
PARTEA A TREIA. Vremea cometei.....	739
I. Noul stăpân de la Neauphle.....	741
II. Primirea doamnei éliabel.....	748
III. Strada Lombarzilor.....	754
IV. Nunta de la miezul nopții.....	760
V. Cometa.....	764
VI. Cardinalul îi face farmece regelui.....	769
VII. „Iau comitatul Artois în mâna mea!“.....	779
VIII. În lipsa regelui.....	789
IX. Călugărul e mort.....	795
X. La Vincennes era doliu.....	806
XI. Tolomei se roagă pentru rege.....	812
XII. Cine va fi regent.....	818
Note istorice.....	827
Repertoriu biografic.....	835

LEGEA BĂRBAȚILOR

Prolog.....	873
PARTEA ÎNTÂI. Filip, prințul porților închise.....	877
I. Regina albă.....	879
II. Un cardinal care nu credea în iad.....	891
III. Porțile Lyonului.....	903
IV. „Să ne ștergem lacrimile“.....	912
V. Porțile conclavului.....	923
VI. De la Neauphle la Saint-Marcel.....	931

VII. Porțile palatului.....	946
VIII. Vizitele contelui de Poitiers.....	957
IX. Copilul din ziua de vineri.....	963
X. Adunarea celor trei dinastii.....	972
XI. Logodnicii joacă leapșa.....	984
PARTEA A DOUA. Provincia Artois și conclavul	995
I. Sosirea contelui Robert.....	997
II. Lombardul papei.....	1007
III. Datoriile crimei.....	1017
IV. „Deoarece trebuie să ne rezolvăm problemele pe calea armelor...“.....	1028
V. Oastea regentului ia un prizonier.....	1034
PARTEA A TREIA. De la doliu la încoronare.....	1041
I. O doică pentru rege.....	1043
II. „Să ne lăsăm în voia Domnului!“.....	1052
III. Vicleniile lui Bouville.....	1064
IV. „Domnilor, acesta este regele!“.....	1070
V. Un lombard la Saint-Denis.....	1075
VI. Franța a încăput pe mâini sigure.....	1083
VII. Atâtea visuri destrămate!.....	1090
VIII. Plecări.....	1103
IX. Ajunul încoronării.....	1119
X. Clopotele din Reims.....	1132
Note istorice.....	1146
Repertoriu biografic.....	1155

I REGINA LIPSITĂ DE IUBIRE

Un butuc întreg ardea în șemineu, așezat pe un pat de jărătic incandescent. Vitraliile verzui, fixate în rețeaua de plumb, filtrau o zi de martie zgârcită în lumină.

Așezată într-un jilț înalt, din stejar, pe spătarul căruia tronau cei trei lei ai Angliei, regina Isabella, cu bărbia în palmă, privea pierdută scânteierile focului din cămin.

Avea douăzeci și doi de ani. Părul de aur îi era împletit în cozi lungi, întoarse și ridicate, ca două toarte de amforă.

O asculta pe una dintre doamnele de onoare franceze, care îi citea un poem al ducelui Guillaume d'Aquitania:

*Nimic bun despre iubire
Nu am a spune,
Nici mult, nici puțin nu primesc,
Cu-atât mai mult nimic din ce-mi doresc...*

Glasul cântat al doamnei de companie se pierdea în sala prea mare pentru ca femeile să poată trăi fericite acolo.

*Așa mi-a fost întotdeauna dat.
De ce-am iubit nicicând m-am bucurat,
Și nici nu voi avea ce n-am avut...*

UBBIS | We know books

Regina lipsită de iubire suspină.

– Iată ce înduioșătoare cuvinte, spuse ea, par scrise special pentru mine. Ah! S-au dus vremurile când marii seniori, precum acest duce Guillaume, se pricepeau atât la poezie, cât și la război. Când mi-ai spus că a trăit? Acum două sute de ani? Poemul acesta pare că a fost scris ieri¹.

Și repetă, doar pentru sine:

Nimic bun despre iubire

Nu am a spune,

Nici mult, nici puțin nu primesc,

Cu-atât mai mult nimic din ce-mi doresc...

Rămase o clipă pe gânduri.

– Doriți să continui, Doamnă? întrebă cea care citea, urmărind cu degetul așezat pe pagina înluminată.

– Nu, draga mea, răspunse regina. Destul mi-a plâns sufletul astăzi.

Se îndreptă, schimbând tonul:

– Vărul meu, monseniorul Robert d'Artois, m-a anunțat că vine. Aveți grijă să fie condus aici îndată ce ajunge.

– Vine din Franța? Deci veți fi mulțumită, Doamnă.

– Așa aș vrea... dacă veștile pe care mi le aduce sunt bune.

O altă doamnă de companie intră iute, cu fața însuflețită de o mare bucurie. Născută Jeanne de Joinville, ea era soția lui sir Roger Mortimer, unul dintre cei dintâi baroni ai Angliei.

– Doamnă, Doamnă! strigă ea, a vorbit!

– Adevărat, Doamnă? răspunse regina. Și ce a spus?

– A lovit în masă, Doamnă, și a spus: „Vreau!“

* Cifrele din text trimit la „Note istorice”, de la pagina 282. Cititorul va găsi la sfârșitul volumului, de la pagina 292, „Repertoriul biografic” al personajelor. (n.a.)

O expresie de orgoliu trecu pe fața frumoasă a Isabellei.

– Aduceți-l la mine, spuse ea.

Lady Mortimer ieși, tot în fugă, și se întoarse după o clipă, purtând un copil de cincisprezece luni, rotund, roz și gras, pe care îl așeză la picioarele reginei. Purta o rochie grena, brodată în fir de aur și foarte grea pentru o făptură atât de mică.

– Așadar, domnule, fiul meu, ai rostit: „Vreau!”, spuse Isabella, aplecându-se să îi mângâie obrazul. Îmi place că acesta a fost primul tău cuvânt. Este un cuvânt de rege.

Copilul îi zâmbea, legănând din cap.

– Și de ce l-a spus? reluă regina.

– Pentru că am refuzat să îi dau o bucatică de plăcintă, răspunse lady Mortimer.

Isabella schiță un zâmbet care se șterse repede.

– Dat fiind că începe să vorbească, spuse ea, doresc să nu fie încurajat niciodată să gângăvească și să rostească neghio-bii, așa cum se face de obicei cu copiii. Nu e important că spune „tata” sau „mama”, prefer să cunoască cuvintele „rege” și „regină”.

Vocea ei avea o mare autoritate înăscută.

– Dragă mea, continuă Isabella, știi care sunt motivele ce m-au făcut să te aleg drept guvernantă pentru fiul meu. Ești strănepoata domnului Joinville cel Mare, care i-a stat alături străbunului meu, Sfântul Ludovic, în timpul cruciadei. Vei ști să-l înveți pe acest copil că aparține Franței în aceeași măsură ca și Angliei.

Lady Mortimer se înclină. În acel moment, prima doamnă din suita franceză se întoarse, anunțându-l pe monseniorul conte Robert d'Artois.

Regina se rezemă, foarte dreaptă, de spătarul jilțului și își încrucișă mâinile pe piept, într-o atitudine de idol. Cu toată grija de a se purta mereu ca o suverană, nu reușea să pară mai bătrână.

Un pas greu de două sute de livre* zgudui podeaua.

Bărbatul care intra era înalt de șase picioare**, cu pulpele cât trunchiurile de stejar, pumnii ca niște ghioage de luptă. Cizmele roșii, din piele de Cordoba, erau mânjite de noroiul prost curățat; mantia care îi atârna pe umeri era suficient de largă să acopere un pat. Nu-i mai lipsea decât o spadă la șold, ca să pară gata de război. De cum intra undeva, totul în juru-i părea să devină slab, fragil, friabil. Avea bărbia rotundă, nasul scurt, fălcile late, abdomenul puternic. Ca să respire, îi trebuia mai mult aer decât oamenilor obișnuiți. Acest uriaș avea douăzeci și șapte de ani, dar mușchii îi ascundeau vârsta și i-ai fi dat ușor zece ani în plus.

Își scoase mânușile în timp ce înainta spre regină, puse un genunchi în pământ cu o mișcare suplă surprinzătoare la un asemenea colos și se ridică înainte de a fi invitat.

— Așadar, domnule, iubite văr, spuse Isabella, ați avut o traversare ușoară?

— Exceabilă, Doamnă, oribilă, răspunse Robert d'Artois. O furtună de să-ți verși și mațele, și sufletul. Credeam că mi-a sunat ceasul, așa că m-am apucat să-mi mărturisesc păcatele lui Dumnezeu. Noroc că erau atât de multe, încât n-am apucat să spun decât jumătate din ele și-am și ajuns. Pe restul le păstrez pentru întoarcere.

Izbucni într-un râs care făcu să tremure vitraliile.

— Dar, la dracu', continuă el, eu sunt făcut să bat drumurile mai degrabă decât să călăresc apă sărată. Și de n-ar fi fost dragostea pentru voi, Doamnă, scumpa mea verișoară, și lucrurile urgente despre care trebuie să vă vorbesc...

— Lăsați-mă să-mi termin vorba, vere, spuse Isabella, întrerupându-l.

* Aproximativ 90 de kilograme. O livră este echivalentă cu 0,45 kg. (n.tr.)

** Aproximativ 1,8 metri. 1 picior = 30,4 metri. (n.tr.)

Arată spre copil.

— Astăzi, fiul meu a început să vorbească.

Apoi, către lady Mortimer:

— Doresc să fie obișnuit cu numele rudelor lui și, imediat ce se va putea, să știe că bunicul lui, Filip, este regele cel frumos al Franței. Începeți prin a spune în fața lui *Tatăl nostru* și *Ave Maria* și rugăciunea către Sfântul Ludovic. Sunt lucruri pe care trebuie să le poarte în inimă înainte chiar de a le pricepe cu mintea.

Era încântată să arate unui membru al familiei, el însuși descendent dintr-un frate al Sfântului Ludovic, felul în care veghea la educația fiului său.

— Frumoasă învățătură îi veți da acestui tânăr, spuse Robert d'Artois.

— Niciodată nu e prea devreme să înveți să domnești, răspunse Isabella.

Copilul încerca să meargă, pășind precaut și clătinându-se ca bebelușii.

— Când te gândești că și noi am fost ca el! zise d'Artois.

— Privindu-vă, vere, spuse regina zâmbind, este greu de imaginat.

O clipă, contemplându-l pe Robert d'Artois, se gândi la sentimentul pe care îl trăia femeia mică și delicată care adusesese pe lume o asemenea fortăreață umană; apoi își întoarse privirea spre fiul ei.

Copilul înainta, cu mâinile întinse spre cămin de parcă ar fi vrut să prindă o flacără în pumnul minuscul.

Robert d'Artois îi tăie drumul întinzând un picior. Fără urmă de teamă, micul prinț se agăță de cizma roșie pe care abia reușea s-o cuprindă cu brațele și o încăleacă. Uriașul începu să legene piciorul, ridicând și coborând copilul care, încântat de jocul neașteptat, râdea.

– Oh, domnule Eduard, spuse d'Artois, îndrăzni-voi eu oare mai târziu, când veți fi un senior puternic, să vă aminatec că ați călărit pe cizma mea?

– Veți putea, vere, veți putea mereu, dacă mereu vă veți dovedi prietenul nostru loial... Să fim lăsați singuri, spuse Isabella.

– Vă rog să coborâți, domnule, spuse d'Artois, lăsând piciorul jos.

Doamnele din suita franceză se retraseră în camera alăturată, luând și copilul care, dacă soarta își urma drumul firesc, avea să devină într-o zi regele Angliei.

Robert d'Artois așteptă un moment.

– Ei, bine, Doamnă, rosti el, spre desăvârșirea bunei educații pe care o dați fiului vostru, îi veți putea spune că Margareta de Burgundia, nepoata Sfântului Ludovic, regina Navarrei, viitoare regină a Franței, este pe calea cea bună spre a fi numită de poporul ei Margareta Curva.

– Adevărat? făcu Isabella. Ceea ce bănuiam noi este așa-dar adevărat?

– Da, verișoară. Și nu numai despre Margareta. Și cu celelalte două cumnate ale voastre lucrurile stau la fel.

– Jeanne și Blanche?

– De Blanche sunt sigur. Jeanne...

Cu mâna lui mare, Robert d'Artois făcu un semn că nu e sigur.

– E mai vicleană decât celelalte, adăugă el; dar am toate motivele să cred că este o târfă la fel de pricepută.

Făcu trei pași, apoi se opri ca să spună:

– Cei trei frați ai voștri sunt încornorați, Doamnă, încornorați ca niște țărănoi!

Regina se ridicase, cu obrazii ușor aprinși.

– Dacă ceea ce-mi spuneți este sigur, nu voi tolera una ca asta. Nu voi tolera o asemenea rușine și ca familia mea să ajungă de râsul lumii.

– Nici baronii Franței, fiți sigură, nu vor suporta.

– Aveți nume, aveți dovezi?

D'Artois râsuflă adânc.

– Vara trecută, când ați venit în Franța împreună cu soțul vostru, la acele serbări în care mi s-a făcut onoarea să primesc armura de cavaler odată cu frații voștri... căci pentru onorurile care nu costă nimic se face totul, cum bine știți... atunci eu v-am mărturisit bănuielele mele și mi le-ați spus pe ale voastre. Mi-ați poruncit să veghez și să vă informez. Sunt aliatul vostru; am îndeplinit o poruncă, acum vin s-o împlinesc pe cealaltă.

– Deci, ce-ați aflat? întrebă Isabella, cu nerăbdare.

– În primul rând, unele bijuterii dispăreau din caseta scumpei tale cumnate Margareta. Or, când o femeie se lipsește pe ascuns de bijuteriile ei, o face fie pentru a mulțumi un amoret, fie pentru a cumpăra un complice. Mârșăvia este clară, nu vi se pare?

– Ar putea pretinde că le-a donat Bisericii.

– Nu întotdeauna. Nu și când o anumită broșă, de exemplu, a fost schimbată la un negustor lombard pe un pumnal de Damasc...

– Și ați aflat la centura cui atârna pumnalul?

– Vai, nu! răspunse d'Artois. Am încercat, dar i-am pierdut urma. Sunt viclene frumoasele noastre. În pădurile mele de la Conches n-am vânat niciodată cerbi care să știe mai bine să-și încurce urmele în drum și s-o ia pe cărări lăturalnice.

Isabella se arătă dezamăgită. Robert d'Artois prevăzu ce avea să spună și își întinse mâinile.

– Așteptați, așteptați, strigă el. Sunt un vânător bun și rareori ratez animalul pe care îl atac... Cinstita, pura, casta Margareta și-a aranjat un mic culcuș în vechiul turn al palatului Nesle, ca să aibă, după spusele ei, unde să se retragă la rugăciune. Dar se pare că se roagă acolo mai ales în nopțile când fratele vostru, Ludovic de Navarra, nu este acasă.

Și lumina arde până târziu. Blanche, verișoara ei, uneori și verișoara Jeanne vin să-i țină de urât. Șirete, fășnețele! Dacă vreuna dintre ele s-ar întâmpla să fie întrebată, ar putea foarte bine să spună: „Cum? De ce mă acuzați? Eram cu cealaltă!“ O femeie vinovată cu greu se apără singură. Dar trei curviștine în cârdășie sunt ca o fortăreață. Simplu spus, lucrurile se petrec astfel: chiar în nopțile când Ludovic nu este acasă, în aceleași seri când turnul Nesle este luminat, jos, pe malul apei, la baza turnului, unde niciodată nu-i nimeni, se face cam mare tevatură. Au fost văzuți ieșind de-acolo bărbați care nu erau îmbrăcați în călugări și care, dacă veneau la litiurgie, ar fi ieșit pe altă ușă. Curtenii nu scot o vorbă, dar poporul începe să bârfească, pentru că slugile flecăresc mai ușor decât stăpânii...

Vorbind, se agita, gesticula, pășea, făcea să se zguduie podeaua și bătea aerul cu mantia. Etalarea excesului de forță era, la Robert d'Artois, un mijloc de persuasiune. Încearca să convingă atât cu mușchii, cât și cu vorba; își prindea interlocutorul într-un vârtej; iar grosolănia limbajului său, atât de potrivită cu întreaga-i înfățișare, părea a-i dovedi aspra bună-credință. Cu toate acestea, privindu-l mai de aproape, te puteai întreba dacă toată agitația aceasta nu era decât paradă de bufon și joc de actor. O ură vigilentă, neclintită, îi străluccea în ochii cenușii. Tânăra regină se străduia să-și păstreze judecata limpede.

– I-ați spus ceva și regelui, tatăl meu?

– Iubită verișoară, îl cunoașteți pe regele Filip mai bine decât mine. Crede atât de mult în virtutea femeilor încât, pentru a-l face să mă asculte, ar trebui să i le arăt pe cumnatele voastre culcate alături de amoretii lor. Iar eu nu sunt văzut atât de bine la curte de când am pierdut procesul...

– Știu, vere, că ați fost nedreptățit. Dacă depindea de mine, nedreptatea ar fi fost îndreptată.

Robert d'Artois se grăbi spre mâna reginei să i-o sărute.

– Dar chiar din cauza acestui proces, continuă șoptit Isabella, oare nu s-ar putea bănuî că acum acționați din răzbunare?

Urișul se ridică brusc.

– Firește că da, doamnă, din răzbunare o și fac!

Era de o sinceritate dezarmantă. Credeai că îi întinzi o capcană, că-l prinzi pe picior greșit, iar el se arăta deschis ca o fereastră.

– M-au jefuit de moștenirea comitatului meu d'Artois, strigă el, ca să-l dea mătușii Mahaut de Burgundia... că-țeaua, otreapa, crăpa-i-ar fierea! Fie ca lepra să-i roadă gura, stârv să-i crească din piept! Și de ce ce s-au făcut toate astea? Pentru că, prin viclenie, intrigi și mâna plină de livre sunătoare date sfetnicilor tatălui vostru, a reușit să-i însoare pe cei trei frați ai voștri cu cele două cățele de fete ale ei și cu cealaltă cățea, verișoara.

Începu să imite un discurs imaginar al mătușii sale Mahaut, contesă de Burgundia și d'Artois, discurs ținut regelui Filip cel Frumos:

– „Preaiubitul meu senior, rudă și aliat, dacă am mărita-o pe micuța și scumpa mea Jeanne cu fiul vostru Ludovic?... Nu, asta nu vă convine. Preferați să i-o dați pe Margot. Dați-i-o atunci pe Jeanne lui Filip și apoi pe dulcea mea Blanchette frumosului vostru Carol. Ce plăcere ar fi să se iubească toți! Și, dacă mi se acordă ținutul d'Artois, al răposatului meu tată, atunci domeniul meu Comté-Franche din Burgundia va ajunge la una din vrăbiuțele lui, la Jeanne, dacă doriți; astfel, al doilea fiu al vostru devine conte palatin de Burgundia și îl puteți împinge spre coroana Germaniei. Robert, nepotul meu? Un os să i se dea acestui câine! Castelul de la Conches, moșia din Beaumont sunt mult prea de-ajuns pentru țărânoiul ăla.“ Și, uite-așa, cu o viclenie strecurată în urechea lui Nogaret, cu tot felul de atenții pentru Marigny... până ce, gata, mărit una, mărit două și mărit trei. Apoi,

imediat, micuțele mele curvistine încep a complota, a-și trimite vorbă una alteia, a-și găsi amănți și pun coarne pe coroana Franței... Ah! dacă se purtau ireproșabil, Doamnă, mi-aș fi stăpânit furia. Dar, purtându-se atât de josnic după ce mi-au făcut atâta rău, fetițele astea din Burgundia au să afle cât costă asta și mă voi răzbuna pe ele pentru ce mi-a făcut mama lor².

Isabella rămânea îngândurată sub potopul de cuvinte. D'Artois se apropie și-i spuse cu voce scăzută:

– Ele vă urăsc.

– În ce mă privește, e adevărat că nici eu nu le-am iubit deloc, chiar de la început, fără să știu de ce, răspunse Isabella.

– Nu le iubiți pentru că sunt niște ipocrite, nu se gândesc decât la plăceri și nu au simțul datoriei. Dar ele, ele vă urăsc din gelozie.

– Soarta mea nu are nimic de invidiat, spuse Isabella oftând, iar viața lor mi se pare mai dulce decât a mea.

– Sunteți regină, Doamnă; regină în suflet și în sânge; or purta coroana cumnatele voastre, dar ele nu vor fi niciodată regine. De aceea vă vor trata mereu ca pe un dușman.

Isabella își ridică frumoșii ochi albaștri spre vărul ei, și d'Artois simți că, de data aceasta, țintise bine. Isabella trecuse pentru totdeauna de partea lui.

– Cunoașteți numele acelor... mă rog... al bărbaților cu care cumnatele mele...

Nu avea limbajul crud al vărului ei și refuza să rostească unele cuvinte.

– Fără asta nu pot face nimic, continuă ea. Încercați să le aflați, și vă promit că atunci vin imediat la Paris sub un pretext oarecare, ca să pun capăt acestui dezmăț. Cum vă pot ajuta? L-ați prevenit pe unchiul Valois?

– M-am ferit s-o fac, răspunse d'Artois. Monseniorul de Valois este cel mai mare apărător al meu și cel mai bun prieten, dar nu știe să-și țină gura. Ar începe să latre peste tot

ceva ce noi vrem să ținem secret. Ar da alarma prea devreme și, chiar când am dori să le prindem pe dezmățate asupra faptului, le-am găsi cumiți ca niște călugărițe...

– Ce propuneți?

– Două lucruri, zise d'Artois. Primul, să numim o altă doamnă de companie pentru doamna Margareta, o doamnă de onoare nouă, care să ne fie devotată și să ne informeze corect. M-am gândit la doamna de Comminges, văduvă de curând, și care are dreptul la o astfel de onoare. Pentru asta, unchiul vostru, Valois, va putea să ne fie de folos. Trimiteți-i o scrisoare și spuneți-i ce doriți. Are mare trecere la fratele vostru, Ludovic, și ar ajuta-o pe doamna de Comminges să intre repede în palatul Nesle. Vom avea astfel omul nostru acolo. Și, cum spunem noi, militarii, un spion în cetate face mai mult decât o întregă armată în afara ei.

– Voi scrie scrisoarea, iar voi o veți duce, zise Isabella. Și pe urmă?

– Ar trebui, în același timp, să adormim neîncrederea cumnatelor în privința voastră, să vă arătați mai blândă, trimițându-le, draguță, niște daruri, continuă d'Artois. Daruri care să se potrivească la fel de bine și bărbaților, și femeilor, pe care să le trimiteți în taină, fără să știe nici tatăl vostru, nici soțul, ca pe un mic secret, un semn de prietenie între voi. Margareta își golește caseta pentru un iubit neștiut; ar fi un adevărat ghinion dacă, oferindu-i un cadou de care nimeni nu-i cere socoteală, n-am găsi bijuteria la voinicul pe care îl căutăm. Le vom da ocazia să fie imprudente.

Isabella se gândi o clipă, apoi bătu din palme. Apăru prima doamnă din suita franceză.

– Draga mea, spuse regina, fii bună și caută punguța pe care negustorul Albizzi mi-a adus-o de dimineață.

În timpul scurtei așteptări, Robert d'Artois se opri din mașinațiuni și comploturi, luându-și timp să admire sala în care se afla, frescele cu teme religioase pictate pe pereți,

LIBRIS

We know
books

MAURICE DRUON

REGII BLESTEMAȚI

**

Traducere din limba franceză
AURELIA ULICI și ELSA GROZEA

LITERA
București

CUPRINS

LUPOAICA FRANȚEI

Prolog	9
PARTEA ÎNTÂI. De pe Tamisa la Garonne	17
I. „Din Turnul Londrei nu evadează nimeni...”	19
II. Regina umilită	39
III. Un nou client pentru jupân Tolomei	61
IV. Falsa cruciadă	75
V. Așteptare	90
VI. Gurile de foc	102
PARTEA A DOUA. Iubirile lui Isabelle	121
I. La masă cu papa Ioan	123
II. Pedepsa i se cuvine Sfântului Părinte	140
III. Drumul Parisului	150
IV. Regele Carol	155
V. Crucea de sânge	160
VI. Frumosul an 1325	170
VII. „Fiecare prinț care moare...”	182
PARTEA A TREIA. Regele furat	199
I. Soții dușmani	201
II. Întoarcerea la Neauphle	217
III. Regina din Templu	236
IV. Consiliul de la Chaâlis	248

PARTEA A PATRA. Cavalcada sălbatică.....	267
I. Harwich.....	269
II. Ora luminii.....	283
III. Hereford.....	296
IV. „Vox populi“.....	304
V. Kenilworth.....	310
VI. Războiul marmitelor.....	318
VII. Coroana de paie.....	328
VIII. „Bonum est“.....	336
IX. Fierul înroșit.....	345
Note istorice.....	354
Repertoriu biografic.....	368

CRINUL ȘI LEUL

PARTEA ÎNTÂI. Noii regi.....	405
I. Nunta din ianuarie.....	407
II. Strădanii pentru o coroană.....	416
III. Consiliu pentru un cadavru.....	426
IV. Regele găsit.....	436
V. Uriașul între oglinzi.....	452
VI. Omagiu și jurământ mincinos.....	464
PARTEA A DOUA. Jocurile diavolului.....	475
I. Martorii.....	477
II. Reclamantul conduce ancheta.....	488
III. Falsificatorii.....	496
IV. Invitații de la Reuilly.....	501
V. Mahaut și Béatrice.....	509
VI. Béatrice și Robert.....	517
VII. Casa Bonnefille.....	523
VIII. Întoarcerea la Maubuisson.....	531
IX. Plată pentru crime.....	541

PARTEA A TREIA. Prăbușirile.....	547
I. Complotul fantomei.....	549
II. Secura de la Nottingham.....	562
III. Spre spânzurătoarea mișeilor.....	576
IV. O zi rea.....	586
V. Conches.....	594
VI. Regina ticăloasă.....	602
VII. Turnirul de la Évreux.....	613
VIII. Cinste de pair, cinste de rege.....	626
IX. Familia Tolomei.....	635
X. Scaunul judecății.....	641

PARTEA A PATRA. Instigatorul la război.....	649
I. Proscrisul.....	651
II. Westminster Hall.....	663
III. Provocarea din turnul Nesle.....	672
IV. În jurul castelului Windsor.....	676
V. Jurământul bătlanului.....	682
VI. Zidurile cetății din Vannes.....	690

EPILOG. Ioan I Necunoscutul.....	701
I. Drumul care duce la Roma.....	703
II. Noaptea la Capitoliu.....	711
III. „Noi, Cola de Rienzi...“.....	719
IV. Regele postum.....	724
Note istorice.....	734
Repertoriu biografic.....	745

CÂND UN REGE PIERDE FRANȚA

Introducere.....	783
PARTEA ÎNTÂI. Nenorocirile vin de departe.....	789
I. Cardinalul de Périgord își zicea că... ..	791

II. Cardinalul de Périgord se destăinuie	799
III. Moartea bate la toate ușile	809
IV. Cardinalul și stelele	819
V. Începuturile domniei acestui rege zis cel Bun	824
VI. Începuturile domniei acestui rege zis cel Rău	832
VII. Vești din Paris	841
VIII. Tratatul de la Mantes	846
IX. Cel Rău la Avignon	856
X. Anul cel rău	866
XI. Regatul se fisurează	873
PARTEA A DOUA. Banchetul de la Rouen	883
I. Dispense și beneficii	885
II. Mânia regelui	889
III. Spre Rouen	897
IV. Banchetul	902
V. Arestarea	914
VI. Pregătirile	921
VII. Câmpul iertării	930
PARTEA A TREIA. Primăvara pierdută	943
I. Dulăul și puiul de vulpe	945
II. Națiunea Angliei	960
III. Papa și restul lumii	971
PARTEA A PATRA. Vara dezastrelor	983
I. Cavalcada normandă	985
II. Asediul de la Breteuil	994
III. Omagiul lui Phoebus	1009
IV. Tabăra de la Chartres	1021
V. Prințul de Aquitania	1032
VI. Demersurile cardinalului	1047

VII. Mâna lui Dumnezeu	1063
VIII. Trupele regelui	1070
IX. Cina prințului	1081
Note istorice	1089
Repertoriu biografic	1093

LBRIS

We know
books

PARTEA ÎNTÂI
DE PE TAMISA LA GARONNE

I „DIN TURNUL LONDREI NU EVADEAZĂ NIMENI...”

Un corb enorm, negru, cu pene lucioase, aproape cât o găscă, țopăia în fața răsufletorii. Uneori se oprea, cu aripa lăsată, cu pleoapa aparent închisă peste ochiul mic, rotund, ca și cum ar fi ațipit. Apoi, dintr-odată, întindea ciocul și încerca să lovească ochii omenști care străluceau după gratiile răsufletorii. Acei ochi cenușii, de culoarea cremenii, păreau să-l atragă. Dar prizonierul era iute și se dădea îndată înapoi. Atunci corbul își relua plimbarea, cu sărituri greoaie și scurte.

Acum bărbatul fu cel care scoase mâna prin răsufletoare, o mână frumoasă, mare și lungă, nervoasă, înaintând pe nesimțite, și o lăsă nemișcată, ca pe o creangă în colbul pământului, așteptând clipa când avea să apuce corbul de gât.

Dar și pasărea era iute, chiar dacă era mare. Se depărtă dintr-un salt, cu un croncănit răgușit.

– Ai grijă, Eduard, ai grijă! spuse bărbatul din spatele grilajului răsufletorii. Până la urmă, într-o zi tot o să te sugrum.

Căci prizonierul îi dăduse corbului numele dușmanului său, regele Angliei.

Jocul dura de optsprezece luni. Optsprezece luni de când corbul ținea pupilele deținutului, optsprezece luni de când deținutul își dorea să sugrume pasărea neagră, optsprezece

Luni de când Roger Mortimer, al optulea baron de Wigmore, mare senior al Mărcii din Țara Galilor și fost locțiitor al regelui în Irlanda, era închis, în tovărășia unchiului său, Roger Mortimer de Chirk, fost Mare Judecător al Țării Galilor, în temnița din Turnul Londrei. Datina cerea ca prizonieri de un asemenea rang, care aparțineau vechii nobilimi a regatului, să fie ținuți într-un loc decent. Dar regele Eduard al II-lea, când îi prinsese pe cei doi Mortimer, în ianuarie 1322, după bătălia de la Shrewsbury, câștigată împotriva baronilor revoltați, hotărâse pentru ei această temniță strâmtă și joasă, prin care lumina intra la nivelul pământului, în noile clădiri pe care tocmai le construise, la dreapta turnului cu clopotniță. Obligat, sub presiunea curții, a episcopilor și chiar a poporului, să schimbe în închisoare pe viață pedeapsa cu moartea pe care o poruncise la început împotriva celor doi Mortimer, regele sperase că celula nesănătoasă, beciul unde fruntea deținutului atinge tavanul, va face, în timp, treaba călăului.

De fapt, dacă, la cei treizeci și șase de ani ai săi, Roger Mortimer de Wigmore putuse rezista unei asemenea temnițe, optsprezece luni de ceață groasă prelinsă prin răsuflătoare ori de ploaie strecurându-se prin ziduri ori de dogoare grea lăncezind pe fundul acestei gropi în timpul verii păreau să-i fi venit de hac bătrânului lord de Chirk. Pierzându-și părul, dinții, cu picioarele umflate, cu mâinile strâmbate de reumatism, cel mai în vârstă dintre cei doi Mortimer aproape nu mai părăsea scândura de stejar care îi slujea drept pat, în timp ce nepotul lui stătea lângă răsuflătoare, cu ochii spre lumină.

Era a doua vară pe care o petreceau în acest cotlon.

Se luminase de ziuă de două ore deasupra celei mai celebre fortărețe a Angliei, inima regatului și simbolul puterii regilor ei, deasupra Turnului Alb, construit de Wilhelm

* În Evul Mediu, domeniul creat într-o zonă de frontieră, cu rol de apărare a teritoriilor învecinate (n.tr.)

Cuceritorul și sprijinit pe înseși fundațiile fostului *castrum* roman, deasupra acestui imens donjon pătrat, zvelt în pofida proporțiilor uriașe, deasupra turnurilor cetățuii și a zidurilor crenelate ridicate de Richard Inimă de Leu, deasupra sălilor casei regelui, deasupra capelei Sfântul Petru, deasupra Porții Trădătorilor. Ziua se anunța caldă, chiar apăsătoare, așa cum fusese și cea din ajun. Faptul se datora soarelui care înroșea pietrele, dar și mirosului grețos de măr, care se ridica din canale și de pe Tamisa, aflată foarte aproape și scaldând cu apele ei taluzurile șanțurilor¹.

Corbul Eduard se alăturase altor corbi uriași pe pajiștea de tristă faimă Green², unde se instala butucul în zilele execuțiilor capitale. Păsările ciuguleau din locul acela iarba hrănită cu sângele patrioților scoțieni, al criminalilor de stat, al favoriților căzuți în dizgrație.

Iarba era tunsă, aleile pietruite erau măturate, dar corbii nu se speriau, căci nimeni n-ar fi îndrăznit să atingă păsările care trăiau acolo și care făceau obiectul unei superstiții tulburi, pierdută în negura timpurilor.

Soldații gărzii ieșeau din încăperile lor, grăbindu-se să-și închidă catarama centironului sau jambierele, își puneau casca de fier și se adunau pentru parada zilei, care, în acea dimineață, căpăta o importanță deosebită pentru că era 1 august, ziua Închinării Lanțului Sfântului Petru – patronul capelei – și sărbătoarea anuală a Turnului.

* Cifrele din text se regăsesc în „Note istorice”, pagina 354. Cititorul va găsi la sfârșitul volumului, de la pagina 368, „Repertoriul biografic” al personajelor. (n.a.)

** Spațiul verde în incinta Turnului Londrei, unde erau decapitați nobilii condamnați la moarte. Decapitarea în acest spațiu intim era considerată un privilegiu al rangului, nobilii fiind scutiți de batjocura mulțimii, iar monarhul, de judecata poporului. (n.tr.)

Zăvoarele scârțâiră în ușa scundă a celulei. Temnicerul care avea în grijă cheile o deschise, aruncă o privire înăuntru și îl lăsă pe bărbier să intre. Acesta, un bărbat cu ochi mici, nas lung și gură rotundă, venea o dată pe săptămână să-l bărbierească pe Roger Mortimer cel Tânăr. În lunile de iarnă, operația era o tortură pentru prizonier, căci ofițerul de poliție Stephen Seagrave, conetabilul* Turnului², hotărâse:

– Dacă lordul Mortimer vrea să fie ras mereu, o să-i trimit bărbierul, dar nu am obligația să-i dau și apă caldă.

Și lordul Mortimer rezistase, la început ca să-l sfideze pe polițai, apoi pentru că dușmanul lui de moarte, regele Eduard, purta o frumoasă barbă blondă și, în cele din urmă și mai ales, pentru sine, știind că, dacă ceda în această privință, s-ar fi lăsat, treptat, pradă declinului fizic. Avea în fața ochilor exemplul unchiului său, care nu mai dădea nici o atenție propriei persoane. Cu bărbia acoperită de un păr stufoș, cu șuvițele de păr ciufulite în jurul capului, lordul Chirk arăta, după optsprezece luni de detenție, ca un bătrân anahoret și se plângea fără încetare de nenumăratele suferințe care îl chinuiau.

– Numai durerile bietului meu trup, spunea el, îmi dau credința că mai trăiesc.

Așa că Mortimer cel Tânăr, săptămână de săptămână, îl primea pe bărbierul Ogle, chiar dacă acesta trebuia să spargă gheața din lighean, iar briciul îi lăsa obrații însângerați. Și fusese răsplătit pentru asta, căci băgase de seamă, după câteva luni, că acest Ogle îi putea servi drept legătură cu lumea din afară. Omul avea o fire ciudată. Era lacom, dar și capabil de devotament. Suferea din cauza situației sale inferioare, pe care o considera sub meritele lui. Complotul îi oferea șansa unei răzbunări secrete și ocazia să dobândească, împărțînd

secretele unor personaje sus-puse, importantă în propriii ochi. Baronul de Wigmor era cu siguranță omul cel mai nobil, atât prin naștere, cât și prin fire, de care se apropiase vreodată. Și apoi, un prizonier care se încăpățânează, chiar și pe ger, să se bărbierească te obligă să-l admiri!

Prin intermediul bărbierului, Mortimer stabilise deci o legătură modestă, dar regulată, cu partizanii lui și mai ales cu Adam Orleton, episcopul de Hereford. Tot prin bărbier aflase că locotenentul Turnului, Gérard de Alspaye, putea fi câștigat de partea cauzei sale. Și tot cu ajutorul bărbierului pusese pe picioare, în tihnă, manevra unei evadări. Episcopul îi dădea asigurări că va fi eliberat în vară. Și era vară...

Prin fereștrua tăiată în ușă, temnicerul îi arunca din când în când câte o privire, fără vreo bănuială deosebită, din simpla obișnuință a meseriei.

Prizonierul, cu o strachină din lemn sub bărbie – va mai vedea oare lighenul din argint ciocănit pe care îl folosea cândva? –, asculta cuvintele de formă pe care bărbierul i le spunea cu voce foarte tare, ca să creeze o falsă impresie. Soarele, vara, căldura... Era tot timp frumos, lucru ieșit din comun pentru ziua de Sfântul Petru...

Aplecându-se și mai mult peste brici, Ogle șopti:

– *Be ready tonight, my Lord.**

Mortimer nici nu tresări. Doar ochii de culoarea creme-nii, sub sprâncenele stufoase, se întoarseră spre ochii mici și negri ai bărbierului. Acesta îi confirmă cu o fluturare din pleoape.

– Alspaye?... murmură Mortimer.

– *He'll go with us***, răspunse bărbierul, trecând de cealaltă parte a feței.

* Ofițer căruia regele îi dădea comanda unei armate sau a garnizoanei unui castel important. (n.tr.)

* Să fiți pregătit pentru diseară, milord! (în limba engleză în original) (n.tr.)

** Va merge împreună cu noi (în limba engleză în original) (n.tr.)

– *The bishop?* ... mai întreabă prizonierul.

– *He'll be waiting for you outside after dark**, spuse bărbierul și imediat se apucă să vorbească foarte tare despre soare, despre parada care se pregătea, de jocurile care aveau să aibă loc după-amiază...

Cu barba aranjată, Mortimer își clăti fața și se șterse cu o cârpă fără ca măcar să-i simtă atingerea.

Și, când bărbierul Ogle ieși în tovărășia omului cu cheile, prizonierul își strânse amândouă mâinile peste piept și inspiră adânc aer. Abia se stăpânea să nu strige. „Să fiți pregătit pentru diseară!” Cuvintele îi răsunau în cap. Era posibil oare să fie, în sfârșit, în seara asta?

Se apropie de scândura pe care dormea tovarășul lui de temniță.

– Unchiule, spuse el, în seara asta.

Bătrânul lord de Chirk se întoarse gemând, ridică spre nepotul lui pupilele spălăcite care aruncau luciri verzui în umbra celei și răspunse în silă:

– Nimeni nu evadează din Turnul Londrei, băiete. Nimeni... Nici în seara asta și niciodată.

Mortimer cel Tânăr făcu un gest de enervare. De ce încăpățănarea asta în rău, refuzul oricărui risc, din partea unui om care, în cel mai rău caz, mai avea atât de puțină viață de pierdut? Se stăpâni să răspundă, ca nu cumva să fie surprins. Cu toate că între ei vorbeau franțuzește, ca toată curtea și nobilimea, în vreme ce servitorii, soldații și oamenii obișnuiți vorbeau engleza, cei doi Mortimer se temeau mereu să nu fie auziți.

Se întoarse la răsuflătoare și privi de jos în sus parada, cu sentimentul exaltant că asistă la ea pentru ultima oară.

* Episcopul? (în limba engleză în original) (n.tr.)

** O să vă aștepte afară după ce se întuneacă (în limba engleză în original) (n.tr.)

Prin dreptul ochilor îi treceau întruna jambierele trupei. Bocanci mari din piele loveau caldarâmul. Și lordul de Wigmore nu putea să nu admire mișcările precise ale arcașilor, minunații arcași englezi, cei mai buni din Europa, care trăgeau până la douăsprezece săgeți pe minut.

În mijlocul pajiștii Green, Alspaye, locotenentul, țeapăn ca un par, striga ordinele cu voce tare și prezenta garda conetabilului. Era greu de înțeles cum de acest bărbat tânăr și înalt, blond și roz la față, atât de atent în slujba lui, atât de însuflețit de dorința de a face bine, acceptase să trădeze. Probabil că fusese îndemnat de alte motive decât dorința de bani. Gérard de Alspaye, locotenent al Turnului Londrei, dorea, ca mulți alți ofițeri, șerifi, episcopi și seniori, să vadă Anglia scăpată de miniștrii ticăloși care îl înconjurau pe rege.

Tinerețea lui visa să joace un rol eroic. În plus, își detesta șeful, pe conetabilul Seagrave.

Acesta, un chior cu obraji fleșcăiți, bețiv și indiferent, nu-și datora postul înalt decât exact protecției miniștrilor ticăloși. Adoptând pe față deprinderile pe care regele Eduard le înfățișa curții, guvernatorul se folosea de voluntarii garnizoanei ca de un harem. Și gusturile lui se îndreptau mai ales spre bărbații tineri, înalți și blonzi, așa că viața locotenentului Alspaye, credincios și străin de vicii, devenise un infern. Întrucât respinsese avansurile dragăstoase ale conetabilului, Alspaye era acum în permanentă persecutat. Seagrave îl săcăia, îl jignea. Chiorului îi plăcea cruzimea. Chiar în clipa aceea, când inspecta oamenii, își copleșea adjunctul cu batjocuri grosolane pentru tot felul de fleacuri, pentru o aliniere imperfectă, pentru o pată de rugină pe lama unui cuțit, pentru o găurică în pielea tolbei cu săgeți. Singurul lui ochi nu căuta decât defecte.

Cu toate că era sărbătoare și nu se obișnuia aplicarea de pedepse, guvernatorul porunci ca trei soldați să fie biciuiți

pe loc din cauza stării dezastruoase a echipamentului. Un sergent alergă după vergi. Oamenii fură nevoiți să se descalțe în fața camarazilor aliniați. Conetabilul lăsa impresia că spectacolul îl distrează grozav.

– Dacă garda nu se prezintă mai bine, data viitoare e rându-tău, Alspaye, spuse el.

Apoi toată garnizoana, în afară de santinele, merse în capelă să asculte liturghia și să cânte imnuri.

Vocile aspre și false ale oamenilor ajungeau până la prizonier, care stătea la pândă în spatele răsuflătorii. „Să fiți pregătit pentru diseară, milord...” Fostul locțiitor al regelui în Irlanda nu înceta să se gândească la cum avea să fie, poate, liber. O zi întreagă de așteptare, de speranță și de teamă. Teamă ca Ogle să nu facă vreo prostie în executarea planului pregătit, ca Alspaye să nu se răzgândească în ultimul moment, reținut de simțul datoriei... O zi ca să prevadă toate piedicile neașteptate, toate elementele întâmplătoare care pot face ca o evadare să dea greș.

„Mai bine să nu mă gândesc la asta”, își spuse el, „și să cred că totul va merge bine. Lucrurile se întâmplă întotdeauna altfel decât ne imaginăm”. Dar gândul i se întorcea mereu la aceleași griji. „Vor fi pândari pe drumul de rond.”

Făcu un salt brusc în spate. Corbul înaintase tiptil, de-a lungul zidului, și, de data asta, fusese cât pe ce să atingă ochiul prizonierului.

– Ah! Eduard, Eduard, de data asta e prea mult! spuse Mortimer printre dinți. Astăzi, unul din noi trebuie să învingă.

Garnizoana tocmai ieșea din capelă și intra în refectoriu pentru chiolhanul tradițional.

Temnicerul apără din nou în pragul celulei, urmat de gardianul însărcinat cu masa prizonierilor. În mod excepțional, fiertura de bob era îngrășată cu puțină carne de oaie.

– Încearcă să te ridici, unchiule! spuse Mortimer.

– Ne lipsesc și de liturghie, ca pe excomunicați, spuse bătrânul lord fără să se miște de pe scândură.

Omul cu cheile plecase. Până pe seară, prizonierii nu mai aveau parte de altă vizită.

– Așadar, unchiule, ești cât se poate de hotărât să nu mă însoțești? întrebă Mortimer.

– Să te însoțesc unde, băiete? răspunse lordul Chirk. Nimeni nu evadează din Turnul Londrei, ți-am mai spus-o. Nimeni n-a reușit vreodată. Și nici nu te revolți contra regelui tău. Cu siguranță Eduard nu este cel mai bun suveran pe care l-a avut Anglia, și cei doi Despenseri* ai lui ar merita să fie în locul nostru. Dar nu-ți alegi regele, îl slujești. N-ar fi trebuit să vă ascult niciodată, pe Thomas de Lancaster și pe tine, când ați ridicat armele. Căci lui Thomas i s-a luat capul, și noi iată unde suntem...

Era ora la care, după câteva înghițituri de mâncare, unchiul accepta să vorbească, cu glas monoton și plictisit, repetând de altfel aceleași cuvinte pe care nepotul lui le auzea de optsprezece luni.

La șaiszeci și șapte de ani, bătrânul Mortimer nu mai păstra nimic nici din bărbatul frumos, nici din marele senior care fusese, celebru pentru turnirurile de la castelul Kenilworth, despre care se vorbea încă de trei generații. Nepotul se străduia în zadar să reaprindă ceva din jăratul inimii acestui om bătrân, sfârșit.

– În primul rând, nu mă mai țin picioarele, adăugă unchiul.

– De ce nu încerci puțin? Dă-te jos din pat! Și apoi, o să te car eu doar, ți-am spus.

– Tocmai asta e! O să mă cari peste ziduri și apoi în apa unde nu știu să înot. O să mă duci cu capul pe butuc, asta e,

* Hugh Despenser (1262–1326) și fiul său cu același nume (1290?–1326), favoriți ai lui Eduard al II-lea (n.red.)

și pe tine la fel. Cine știe, poate că Dumnezeu se pregătește acum să ne înlesnească eliberarea, și tu ai să strici totul cu nebunia în care te încapățânezi. Întotdeauna e la fel. Revolta fierbe în sângele neamului Mortimer. Amintește-ți de primul rege, Roger, din spița noastră, copilul episcopului și al fiicei regelui Herfast. Bătuse armata regelui Franței sub zidurile castelului său de la Mortemer-en-Bray³. Și cu toate acestea l-a jignit atât de tare pe Cuceritor, vărul lui, că pământurile și bunurile i-au fost luate...

Roger Mortimer de Wigmore, așezat pe un scăunel, în-crucișă brațele, închise ochii și se lăsă puțin pe spate ca să-și sprijine umerii de zid. Trebuia să suporte în fiecare zi invocarea strămoșilor, să-l asculte pe Roger Mortimer de Chirk povestind pentru a suta oară cum Ralph Bărbosul, fiul întâiului Roger, debarcase în Anglia alături de ducele Wilhelm, cum primise ca fief Wigmore și de ce, de atunci, neamul lor stăpânea peste patru comitate.

Din refectoriu se auzeau urletele cântecelor de beție ale soldaților la sfârșitul mesei.

– Te rog, unchiule, strigă Mortimer cel Tânăr, uită-i o clipă pe strămoși! Nu sunt așa de grăbit ca tine să-i întâlnesc. Da, știi că ne tragem dintr-un rege. Dar sângele regilor nu face doi bani în închisoare. Oare spada lui Herfast al Danemarcei ne va elibera? Unde ne sunt moșiile și la ce ne folosesc veniturile în temniță? Și dacă îmi vei spune din nou numele străbunelor noastre: Hadewige, Melisinda, Matilda cea Zgârcită, Walcheline de Ferrers, Gladousa de Braose, sunt ele singurele femei la care să visez până la ultima suflare?

Mortimer de Chirk rămase o clipă nemișcat, admirându-și mâna umflată, cu unghii mari, crăpate. Apoi spuse:

– Fiecare stă în închisoare cum poate, bătrânii cu trecutul pierdut, tinerii cu viitorul pe care nu-l vor vedea. Tu crezi că toată lumea te iubește și lucrează pentru tine, că episcopul Orleton îți este prieten credincios, că regina însăși se

străduiește să te salveze și că imediat vei pleca în Franța, în Aquitania, în Provența, cine știe! Și că de-a lungul drumului clopotele îți vor bate în semn de bun venit. În seara asta, vei vedea, nu va veni nimeni.

Își trecu degetele peste pleoape, cu un gest moale, apoi se nădădu spre perete.

Mortimer cel Tânăr se întoarse la răsuflătoare, strecură o mână printre grății și o puse, ca moartă, în praf.

„Acum unchiul va moțâi până diseară”, gândi el. „Și apoi se va hotări în ultimul minut. De fapt, nu-mi va fi deloc ușor cu el. Nu se va duce oare totul de răpă din cauza lui? A, iată-l pe Eduard!”

Pasărea se opri la mică distanță de mâna nemișcată și își ștergea ciocul gros de o gheară.

„Dacă-l sugrum, evadarea mea va reuși. Dacă-mi scapă, nici eu nu voi scăpa.”

Nu mai era un joc, ci o prinsoare cu destinul. Ca să facă așteptarea mai ușoară, ca să-și păcălească îngrijorarea, prizonierul avea nevoie să-și fabrice profeții și pândea, cu ochi de vânător, corbul uriaș. Dar, pentru că descoperise amenințarea, acesta se depărtă.

Soldații ieșeau din refectoriu, cu fețele strălucitoare. Se împărțeau în grupuri mici, în curte, pentru jocuri, alergări și lupte, căci asta era tradiția în zilele de sărbătoare. Timp de două ore, cu pieptul gol, nădușeau la soare, întrecându-se în forță ca să se pună la pământ sau să arunce cu buzduganul într-un par de lemn.

Se auzi conetabilul strigând:

– Premiul regelui! Cine-l va câștiga? Un șiling⁴!

Apoi, când ziua începu să se stingă, oamenii se duseră să se spele în cisterne și, mai zgomotoși ca de dimineață, discutau despre victoriile și înfrângerile lor și se întoarseră în refectoriu ca să mai mănânce și să bea. Cine nu se îmbăta în seara zilei acesteia merita disprețul camarazilor! Prizonierul